Hekayə

Turalgil ailədə iki qardaş, bir bacı idilər. Tural sakit, həlim xasiyyətli, dalaşmağı sevməyən, dostcanlı, ərköyün bir idi. Əsas hobbisi kitab oxumaq, təbiət qoynunda təklikdə gəzmək, qəlbən uşaqlarına bir o qədər da xas olmayan güla-çiçəyə vurğunluğu idi. Buna baxmayaraq, oqhum-qardaş Turalı daha çox sevirdilər.

Böyük qardaşı Turalın tam əksinə, dalaşmağa meylli, "qabağından yemə-yən", tez özündən çıxan biri idi. Ailənin ilki olduğundan xeyli ərköyün böyümüşdü. Nəcə deyərlər, yetənə yetir, yetməyənə bir təpik atırdı. Tural qardaşından on yaş kiçik idi, arada bacıları doğulmuşdu.

Hər şeyin yaxşı getdiyi günlərin birində Turalgilin ailəsinə çox dəhşətli bəd xəbər gəldi. Turalın böyük qardaşını naməlum şəraitdə kimlərsə qətlə yetirmişdi. Bu hadisəni kimin törətməsi naməlum idi.. Şahidlər yox idi. Hadisədən çox bec xəbər tutuldu-ğundan nəinki yerində də kimsə raşt gəlmə-mişdi. Turalgilin ailəsi qəlbin tapılması üçün çox çalışsalar da, istintaq bir iş göre, qatilin kim olma-sına aydınlıq gətirə bilmiridi. Bunun əvəzinə, günlə bir şəyin yayıldı.

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Ertəsi gün İncı vaxtından qabaq universitetə getdi. Nedənsə Tural da vaxtından əvvəl gəlmişdi. Tural cəsarət edib İnciye yaxınlaşa bilmirdi. Ailəsinin onların birləşməsinə razılıq vermədikləri xəbərini eşitməkdən qorxurdu. O, bırı xəbərə dözə bilməzdi. İndi bu həyata onu bağlayan yegane gücİnciyə olan sevgisi idi.

İnci ona yaxınlaşdı. Tural barışın aşağı salıb İncinin vəracayı bəd xəbər eşitməyə hazırlaşırdı. İnci Turalın üzünə baxdı: "Tural, eşqimiz uğrundan vurışmağa hazırsan?". Tural cəmal, "Sən nə danışırsan, heyatımı bələ, qurban verərəm, taki ayrılmayaq", - deyə cavab verdi. "Onda mənə diqqətlə qulaq ət, ", - İnci ailələri arasında olan köhnə əداvət haqqında hər şeyi Turala danışdı. Qardaşının onu qardaşını əhliyatsızlıq nəticə-sində öldürdüyünü, özünün da çoxdan öldüyünü, qısas almaq fikri olduğunu söylədi. Tural eşitdiyi xəberdən sarıldı. Sən demə, ailələrin İlişkin nifrət eldiyi, mənə etməyə fürsət axtardığı ailənin qızına vurulubmuş. Amma indi İncisiz onun üçün yaşamağın bir mənası qalmamışdı. "Bəs nə edək?"- - Tual öz-özünə mızıldandı. İnci cavab verdi: "Dgər sən da axıracan eşqimiz uğrunda vurışmağa hazırsansa, gedək size, hər şeyi açıb sizinkilərə deyək". Əvvel Tural bu fikre xeyli baxmadı, ailələrinin bunu necə qarşılayacağını təsəvvür bele, etmek istəmədi. Amma mehəbbətini da qurban vermək fikrinde deyildi. O, indi qısasla eşq arasında seçim qarşısında qalmışdı. Tebii ki, o, eşqi seçdi və "Sən nece istəsən, ele edək", - dedi.

Sabahısı gün İnci ailələrinden xəbersiz Turallla birlikde kende yolland. Turalgilin ailəsi gəncləri böyük sevincle qarşıladı. Düzdür, el adetine uyğun gəlmədiyindan, onların bu səferine evvel birtehar baxsalar da, qısa müddət ərzinde İnci ile münasibətden sonra xeyli rahatladılar. Turalın anası ilə bacısının uçmağa qanadı yox idi. Tural çox gözəl, ismətli, mədəni bir qız sevmişdi. Turalın xoşbəxtliyi ailənin yegane məqsədi idi. Turalın anası evde hər dəfə o tərəf, bu tərəfə keçəndə İncini öpür, saçlarını sığallayır, "mənim gözəl gəlinim" deyə ona itifat gösterirdi.

Turalla İnci bir-birine çox yaraşırdılar. Anası gəncləri pis gözlərden qorumuş üçün üzərrik yandırmağı da unutmadı. Turalın atası da evdakılardan xəbər tutan kimi, gənclerin şərefine bir qoç qurban kesib, qonşulara payladı.

İnci ile Tural bu qədər sevincden sonra ailəni kədərə boğmaq istəməsələr da, haqiqəti açıb demək macburiyyetinde idilər. Hardan va kim başlasın? Nəhayət, Tural özünde qüvve tapıb, "ata, İncigil ile bizim kenddəndirlər", - dedi. Anası təccüblə üzünü İnciye tutub, "Bıy, qızım, kimlərdənsən?", - deye soruşdu. Tural, "Ana, tələsme, bizim məsələmiz çox ciddidir", - deye müdaxilə etdi. Anası atasının, əffəs anasının üzünə baxıb, təəccüblə Turala tərəf döndüler: "Nə məsələ, ay bala?!"

İnci Turalın cavab verməya çətinlik çəkdiyini gördü və ona danışmağa imkan vermədən, birbaşa özü mətləbə keçdi: "Mən sizin qan düşmaninizin qızıyam". Turalgilin evine ele bil bomba düşdü. Evdəkilərin hamısı birdən "Nə?!" deye bağırdı: "Neca yeni ne qan düşmeni, san kimlərdənsən kı?" İnsi əilələri ilə bağlı anasının dediklərini bir-bir Turalın ailəsinə danışdı. Qardaşının istəmeden cinayət törətdiyini, sonra qan düşmeninin qızına otağa keçdi. Turalın anasının gözü İncini ilk baxışdan tutmuşdu. Oğlunun da na qədər xoşbəxt olduğunu gördü. Amma söz sahibi Turalın atası idi, o, ne cür qərar verecək, məlum deyildi.

Turalın anası ayağa qalxıb, uşağına yemək-içmək hazırlamağa başladı. İnci da ona kömək etmək üçün mətbəxə keçdi. Turalın anasına ele gəldi ki, İnci ele bu evde doğulub, bu evin qızıdır, ona qarşı irəyinde bir yaxınlıq hiss etdi. Gələcək nəvələrinin anası kimi baxdı. İnci haqqəşan oğluna yaraşırdı.

İnci mətbəxden bir stakan çay ve konfet gətirdi. Turalın atası olan otağa keçdi. O, divanda otrub dərin fikirlərə qərq olmuşdu. Na cür qərar vereceyi ilə bağlı bir fikre gəla bilmirdi. Bir tərəfden ölən oğlunun bədbəxtliyi, digər tərəfden Turalın xoşbəxtliyi onun konkret qərara gəlməsine imkan vermirdi. Turalın atası bir oğlunun mehəbbəti ile digərinin intiqamı arasında seçim etmek mecburiyyetinde idi. "Hansı daha vacibdi, ölen oğlunun intiqamını almaq, yoxsa Turalı xoşbəxt etmək üçün onun İnci ile ailə qurmasına razılıq vermək? Bəs kend cammatı nece olsun?! Bəs adətlər?!" Birden yadına Qürani-Kərimin Bəqara surəsinin 178 -179-cı ayələri düşdü: "Ey iman gətirənlər, size öldürülənlər barəsində qısas yazılmış ve qərara alınmışdır: azad şəxsin müqabilində azad, qulun müqabilində qul ve qadının müqabilində qadın. Belə-likə, kim öz qardaşı tərəfinden müəyyən qədər ely olunsa, onda bayanıllan bir yol seçmədilərkə ve diyəni ona yaxşılıqla, gözəl surətde ödəmədilər. Bu, sizin Rəbbiniz tərəfinden bir yüngüllük ve rəhmət-dir. Odur ki, kim afv etdikden sonra hədərini aşsa, onun üçün ağrılı bir azab vardır... Ey ağıl sahibləri, qısasda sizin üçün həyat vardır, bəlkə çəkinəsiz". Turalın atasının üzərinden ele bil ağır bir yük götürüldü. O, problemin hallini tapmışdı. oğlunun öldürülməsi məsələsinde İncigilin ailəsinden diya istəyəcəkdi ve bu diyenin de İnci olduğunu deyəcəkdi. Bununla da, bu günadak onu yandırıb-yaxan qısasdan qurtulacaq, hem da bir yox, iki hayat xilas edəcəkdi - oğlunun ve İncinin hayatını.

İnci çayı jamal stolunun üzərine qoyub, "atacan, size çay getirdim, için", - dedi. O, bir dəqiqə ayaq saxladı. Turalın atasının üzünə baxıb, na cür qərar verdiyini bilmək istədi. Amma heç no anlanadı. Turalın atasının üzünde qeyri-müəyyən bir ifadə vardı. İnci titrək səslə, "Atacan, bizi ayırma, mən Turalsız yaşaya bilmərəm, o da mənsiz. Əgər qısas almaq istəyirsənizsə, hər ikimizin canını alın, man buna hazırram. Turalsız yaşamaqdansa, Turalla ölmək mənim ucun daha arzıqdır", - deye bitdi. Daha sonra göz yaşlarına boğula-boğula qovaq gözlərnaden otaqdan çıxdı.

Tural İncinin atasının yanından gözüyaşlı çıxdığını görüb, birəz üraklandı. Mehəbbəti uğrunda axıra qədər vurışacağı ile bağlı İnciya verdiyi söz yadına düşdü. Tərəddüd edə-ede atasının yanına keçdi. Yaxına gəlib, atasının qarşısında diz çökdü, onun ayaqlarını qucaqladı. Atasının gözlərinde dərin bir kədər qarışıq sevinc gördü. Birəz ürəklənərək, "Ata, sən İncigildən qısas almaq istiyirsənsə mənim canımı al, onsuz da man İncisiz yaşaya bilməyacəm", - dedi. Atası xəyal almından ayrıldı, oğluna baxdı. Oğlunun gözündəki ümidsizliyə onun qəlbini dağladı. Böyük oğlu gözünün qarşısına gəldi. Yaxşı bilirdi ki, Turalın başına bir şey gelsə ne özü, ne arvadı bir gün de İnci yaşaya bilməyacəkdilər. Əlini uzadıb Turalın saçlarına sığalladı. "Canımdan bura çağır", - dedi.

Tural hamını qonaq otağına dəvət etdi. Turalın atası əvvəl qısınıb-qımıldı onu izləyən arvadının üzünə baxdı. Arvadının üzündəki yalvarışı gördü, üzünü Turala çevirdi. Oğlu edəm cəzası gözlayan məhbus kimi, başını aşağı salıb; ümidsizcəsinə yerə baxırdı. Turalın yanında dayanmış İnci de meşə kimi sarsılmışdı. Onun ve dünyaları qədər sevdiyi Turalın hayatı verilən cavabdan asılı idi. Göz yaşlarını saxlaya bilmirdi. Sanki özlərinin nakam taleleriə ağlayırdı. Turalın atası özünü toplayıb qərarını elan etdi: "Hazırlaşın, şəhere elçiliyə gedirik. Mənim ən böyük intiqamım düşmənimin qızını özüme gəlin etmək olacaq. İnci mənim qısasımın diyəsi olacaq..."

AZAD

İnci Turalın cavab verməya çətinlik çəkdiyini gördü və ona danışmağa imkan vermədən, birbaşa özü mətləbə keçdi: "Mən sizin qan düşmeninizin qızıyam". Turalgilin evine ele bil bomba düşdü. Evdəkilərin hamısı birdən "Nə?!" deye bağırdı: "Neca yeni ne qan düşmeni, san kimlərdənsən kı?" İnsi əilələri ilə bağlı anasının dediklərini bir-bir Turalın ailəsinə danışdı...